

Exprezident Václav Klaus: Řešit krizi izolací zdravých lidí byl omyl, začít se mělo u nemocných (ROZHOVOR)

- CZ24 News | 20. ledna 2021

Během jednoho týdne probleskly zprávy, že vystupujete na demonstraci nebo že sedíte v restauraci, přitom jsou zavřené. Nestává se z Václava Klause, kdysi kritika občanské společnosti, na stará kolena anarchista a aktivista?

Už mě leckdo atakoval s kdečím, ale že by mě označil za anarchistu, to je absolutní novina, v tom máte primát.

Když říkáte, že to, co teď děláte, je „jistý projev občanské neposlušnosti“, copak nejde o anarchismus?

Občanská neposlušnost mého velmi umírněného typu je něco, co je výrazem beznaděje z totálního selhání politiky. Politiky, která selhává z mnoha pohledů – nejde jen ovládní versus protivládní. Selhává schopností vážné diskuse o dnešní takzvané covidové situaci. A protože se to vážně nediskutuje v parlamentech, tak pak bohužel zůstává pokus demonstrovat názor něčím, co zjednodušíme označením občanská neposlušnost.

Představte si, že jste opět premiérem. Jak byste s podobnou pandemií bojoval?

Zaprvé bych se nestal, jako se stala naše vláda i vlády řady polekaných západních zemí, obětí covidové paniky. Protože ta zaslepuje oči a mysl. Krátce před naším setkáním jsem četl rozhovor v

Echo24 s lékařem a olympionikem Lukášem Pollertem. Velmi pěkně přirovnává dnešní situaci k tomu, že někdo v divadle vykřikne: „Hoří!“ I když to je jen malý nedopalek cigarety, lidé se začnou ušlapávat. A výsledek je tisíckrát horší než to, co hrozilo z onoho malého nedopalku.

Nicméně, co má dělat vláda jiného než omezovat kontakt mezi lidmi, když nic jiného zatím nefunguje?

„Zatím“ je jakési čekání na Godota, na něco, co přece nikdy nemůže přijít. Vláda nemá naskočit na zdejší paniku a dělat naprostou novinku, izolovat zdravé. V historii se s epidemií vždycky bojovalo tím, že se izolovali nemocní. Pootočení na izolaci zdravých, všechny ty lockdowny jsou prostě fatální omyl.

Koronavirus však mohou přenášet i zdraví lidé.

U koronaviru je mnoho neznámých a není důvod, abychom je my dva řešili. Zrovna tady mám překlad jednoho německého profesora, který říká věci trochu jinak. Ale o to nejde. Zásadní je, že to klubíčko by se mělo začít odvíjet z druhé strany, než se odvíjí dnes.

Tedy ve vládě Václava Klause by zůstaly otevřené restaurace, obchody, nedělal byste plošná opatření?

Nemluvme o jednotlivostech, nejsem ve vládě. Ale ta koncepce se mi zdá naprosto jasná. V říjnu se objevila Great Barrington Declaration, kterou vydali tři slavní epidemiologové. Říkají v ní zhruba to, že je třeba volit cílenou ochranu a vykašlat se na plošná opatření. Zabývat se zranitelnými a zdravé nechat dělat absolutně to, co normálně dělají. Původně jsem nad tím pokrčil rameny, protože to též smetá dyna Hanspaulce (Institut Václava Klause – pozn. red.) říká už dávno. Ale pochopil jsem, že kdybychom tonazvali Hanspaulskou deklarací, nebude to mít žádný ohlas. Takže najednou smířlivě přistupuji k debatě o barringtonské deklaraci, protože se stala světovým pojmem, a já se k ní jednoznačně přihlašuji.

Nicméně i země, které původně volily liberálnější přístup ke covidu, přistoupily k plošným opatřením. Nepřinesla by cílená ochrana víc škody než užitku?

Víte, zrovna dnes k nám sem do institutu přijde jedna známá dvojice. Nebudu zneužívat jejich jména, jen zmíním, že v e-mailu uvedli: Zemřela nám maminka. Nikoli na covid, ale steskem. Tahle věta stojí za potvrzení a o to tady jde.

Loni si vláda nechala schválit rozpočet s pětisetmiliardovým deficitem a letos to vypadá obdobně. Vláda to často obhazuje slovy, že z krize se nelze proškrtat. Je v tomto myšlení něco, co byste v kladném slova smyslu podtrhl?

Jestliže oni říkají, že se z krize nelze proškrtat, tak já říkám, že se z krize nelze promaláčovat.

Chápu, že narážíte na ministryni práce a sociálních věcí Janu Maláčovou. Co to ale znamená, „promaláčovat“?

To je vrhání peněz z rozpočtu na všechno možné. Chtěli bychom všechno sanovat a krýt. To je totální obrácení paradigmatu, stejné jako u barringtonské deklarace, jestli začít od zdravých, nebo od nemocných. Zde jsme u otázky, jestli začít od škrtů, nebo od maláčovštiny. A na to je můj názor naprosto rezolutní. Do jaké míry je pak původní nabídkový šok zesilován restriktivními nařízeními státu, je druhá dimenze. V přípravě na tento rozhovor jsem se podíval na data. Průměrná mzda u nás meziročně vzrostla o 5,1 procenta. Ekonomika padla a my máme průměrný růst mezd. To je samozřejmě ekonomický protimluv, který vede k blížící se hrozbě vysoké inflace, k hrozbě fatálního

zadlužení.

Ale mzdy rostou i ve světě. A třeba index S&P 500, který sleduje 500 největších firem na americkém trhu, za rok 2020 vyskočil skoro o 16 procent. Čím to je?

Nikdy nezapomenu na to, když jsem jako dítě chtěl někam jít a maminka mi říkala: Ne, ne. Ale vždyť všichni ostatní někam jdou, divil jsem se. Když všichni ostatní půjdou skočit z Jiráskova mostu, neznamená to, že i ty máš jít skákat, říkala. Úvaha, že to ostatní, třeba pomýlení evropští politici, dělají, přece není argument. Pokud tedy nepřijímáme naprosto nihilistickou teorii, která říká, že svět se stejně zadluží, hrozivá inflační vlna to všechno smete. A je pitomost, abychom se tomu vyhnuli. A dokonce jsou někteří jedinci, kteří spekulují, že ten Babiš snad nemůže být tak hloupý, aby si myslel, že pětisetmiliardový deficit nevádí.

Myslíte, že Babišovi jako premiérovi je to jedno?

Vinu této beznaděje a nemyšlení na budoucnost bych spíš viděl utěch Maláčových. Ale vím, že politik není altruistický bytost nadaný božím vlastnostmi a uvažující pouze o rajské budoucnosti celku. Politik žije ve čtyřletém volebním cyklu, politik ví, že po něm potopa.

Týkalo se to i vás?

Já jsem byl výjimka. A každý může potvrdit, že jsem vždy přísahal na vyrovnanost státního rozpočtu a na nemožnost se zadlužit. Opakovaně jsem navrhoval zákon o povinně vyrovnaném státním rozpočtu.

Šel by teď vůbec sestavit vyrovnaný rozpočet?

Že jednorázový výkyv musel s ekonomikou zahýbat, a tedy zahýbal i s rozpočtovými příjmy a výdaji, je naprosto jasné. Dovedl bych si představit, že v prvním roce dojde k nějakému deficitu. V řádu výrazně nižším, než připravila současná vláda. Ale věděl bych, že škrtky jsou nezbytností, že vaty ve výdajích je nekonečné množství a v dalších letech musíme deficit napravit.

Kde byste tedy škrтал?

Podívejte se třeba, kolik se ve státním sektoru beznadějně pohybuje nevykonných lidí. Teď to musí vidět každý. Ve chvíli, kdy zvítězila revoluční hypotéza home officů a kdy se ukazuje, že to, že lidé nechodí do práce, ničemu nevádí, protože oni se tam stejně nepřetrhli.

Jak se díváte na snížení daní z příjmů, na které nemají jasný názor ani politici označující se za pravicové?

To jste narazil na moje obří téma. Měl jsem o tom velký rozhovor s nejslavnějším ekonomem druhé poloviny 20. století Miltonem Friedmanem, který u mě byl na návštěvě v kanceláři, ještě blahé paměti na ministerstvu financí. On říkal: Měli byste víc snížit daně. Já na to: Miltone, to je bezvadný, já jako liberální ekonom stejného typu jsem první, kdo to bude prosazovat. Ale já jsem také ministr a musím zajistit vyrovnanost rozpočtu. To je opravdu zásadní otázka, ale odpověď na ni je podobná jako v tom sporu, jestli byla dřív slepice, nebo vejce. Friedman říkal, že když bude mít stát méně peněz, bude toho méně vydávat. Já oponoval, že se bude pouze více zadlužovat a roztáčet kola inflace.

Zvedl byste pro to tedy ve sněmovně ruku?

Nesedím ve sněmovně, nezlobte se. Mám jen pocit, že kdybych byl předseda vlády, tak bych k takto dilematickému hlasování nikdy nenechal dojít.

V rozhovoru v Blesku jste začátkem tohoto roku řekl, že minulá ekonomická krize bude proti tomu, co nás čeká, prkotina. Odkud berete to přesvědčení?

Podívejte se jen na to, co udělala Evropská unie se svým údajným fondem obnovy – který samozřejmě není pomocí zemím postiženým koronavirem. Je to pomoc ekonomikám, které už dlouho tápou ve své beznadějně orientaci na udržení eura. Je jasné, že jde o totální omyl, který dlouhodobě rozvrátí finanční vztahy.

Světová ekonomika přece není závislá jen na evropském fondu obnovy.

Samozřejmě, že faktorů je víc. Když čtu sílící úvahy o takzvané moderní měnové teorii, která se na Západě stává naprostou modlou a která říká, že deficity mohou být jakékoli do doby plné zaměstnanosti a je povinností bank, aby je dofinancovaly, je to naprosto varovné. Toto stanovisko ve svých projevech loni dramaticky obhajoval například šéf americké centrální banky Jerome Powell. Ekonomická teorie prožila sto let debatou o tom, co má být cílem chování centrální banky. Jsou o tom stohy knih, dostávaly se za ně Nobelovy ceny. A tuto debatu pan Powell normálně ignoruje a říká, že cílem centrálního bankovníctví se nově musí stát boj s klimatickými změnami a spravedlnost v rozdělování. To opravdu nevím, jestli mám spadnout ze židle, když tohle slyším od hlavního centrálního bankéře světa. To by donedávna opravdu mohl říct jen ekonomický anarchist a levičáckého typu.

Co čekáte od nového prezidenta USA Joea Bidena?

Myslím, že se žádný velký soud udělat nedá. Je možné udělat několik polosoudů. Bidenova revoluce v oblasti ekonomické bude relativně malá. Joe Biden, který je téměř pět desetiletí v Kongresu, je stará struktura v tom nejlepším slova smyslu. A u staré struktury nějakou revoluci začnete těžko. Americký systém bude dál promořován generací levicově úchylně uvažujících ekonomů, kteří diktovali prezidentu Trumpovi a teď budou o to silněji diktovat prezidentu Bidenovi.

Jak hodnotíte odcházejícího Donalda Trumpa?

Démonizace prezidenta Trumpa, zejména v poslední době, je tak neskutečná, že je těžké udělat jednoduchý soud. Prezident Trump byl obrovskou nadějí pro nás, kteří nenaskakujeme na extrémně levicové vidění a na progresivistickou ideologii dnešního světa. Byl obrovskou nadějí, že nedopustí sebedestrukci Západu. Byl obrovskou nadějí, že nenechá zvítězit nadnárodní instituce nad národním státem. Jeho pád všechny tyto čtyři pro mě hlavní věci zásadním způsobem ohrožuje.

Minulý měsíc jste psal ministru zdravotnictví Janu Blatnému. Ohradil jste proti označení za dezinformátora, jehož se vám dostalo na webu ministerstva. Žádal jste stažení onoho tvrzení, ozval se vám ministr?

Psal jsem mu začátkem prosince, on mi odpověděl po třech týdnech a já to díky vánočním svátkům dostal do ruky až 31. prosince. Znovu jsem mu odpověděl. No a protože první odpověď mu trvala 30 dní, tak vůbec neočekávám, že by ještě zareagoval.

Díval jsem se. Označení za dezinformátora na webu figuruje stále. Smířil jste se s tím?

Já už zejména nic neočekávám od pana ministra Blatného. Jeden člověk mi včera vtipně řekl: Já vlastně vůbec nevím, jak vypadá, protože má pořád nasazenou tu roušku. Podívejte, pan ministr Blatný není politikem. To by samozřejmě nemuselo vadit, řada z nás vstoupila do politiky, ač za komunismu nemohla ty zkušenosti nabrat. Ale někdo v politice nadání měl a někdo ho měl méně. Mně se zdá, že pan ministr Blatný tím nadáním neoplývá. Pan Blatný, pokud se nemýlím, nebyl ani exponentem zdravotnické politiky. Nejsou známy žádné jeho výroky, texty o zdravotnictví, ansicht.

Určitě ho řada kolegů chválí za odbornost v dětské hematologii, ale to je něco úplně jiného. A třetí věc, kdyby se stal ministrem v nějaké klidné době, mohl by mít čas učit se zapochodu. Onovšem bezelstně a totálně naivně vstoupil do politiky v době největší zdravotní krize, kterou naše generace zažily. A i kdybych na to první a druhé kritiku nevyslovoval, na to třetí už musím.

Není ve chvíli, kdy lidé ztrácejí důvěru v politiky, nominace nepolitika a lékaře jednou z možností, jak dát vládním opatřením důvěryhodnější tvář?

To je asi, jako kdybych řekl, že váš kolega, pan fotograf, je umělec, protože umí krásně fotit, a má tak bezvadný nárok stát se ministrem kultury. Od nepaměti platí teze, že nejkvalitnější strojvůdce nemá nárok být ministrem dopravy. V tomto smyslu je pan ministr Blatný kvalitním strojvůdcem.

Často dáváte najevo svůj kritický postoj k nošení roušek, k němuž přitom začala přes původní nedůvěru vyzývat i Světová zdravotnická organizace. Není to argument, že nějaký vliv proti šíření viru přece jen mají?

Roušky?

Ano.

Tak zaprvé, Světová zdravotnická organizace na začátku řekla, že roušky nemají smysl.

Ale pak to korigovala.

No aco? Aměla pravdu tehdy, nebo má pravdu potom? To je jiná věc. Vůbec nepopírám, že když má někdo rýmu, mohl by mít roušku, aby nenakazil kolegy. Já nejždím veřejnou dopravou, tak nejsem předmětem debaty o tom, jestli se v metru má nosit rouška, nebo ne. Ale mohu se zbláznit, když jdu na procházku a v liduprázdném parku veze mladá paní kočárek, nikde nikdo a ona má roušku. Mohu se zbláznit, když v dábllickém háji běhá fanatický běžec s dítětem, kolem není živáčka a oni nosí roušky. S těmito extrémý bojuji.

Během demonstrace na Staroměstském náměstí 10. ledna jste mimo jiné řekl, že se rozhodně nenecháte očkovat proti covidu. Připadalo vám namístě to, že někteří účastníci akce si připnuli na klop Davidovu hvězdu s nápisem Neočkovaný?

Já bych tento příměr nikdy neudělal, ani bych ho nikomu nedoporučil, ale že to řadu lidí motivuje, aby tento příměr použili, se nedivím. Můžeme říci, že vmomentu, když se začaly nosit žluté hvězdy, lidstvo také netušilo, co byla Osvětim a co byly miliony mrtvých v koncentračních táborech. Chci tím říci, že tyto věci mají svou dynamiku a jde o to, že je třeba je utnout na začátku.

To myslíte vážně, že jde o podobnou hrozbu?

To posouváte. Chtěl jsem tím říci, že vidím v cejchování lidí naprosto nepřijatelnou hrozbu, kterou jsme si zažívali. Já ne za nacismu, ale za komunismu.

Při demonstraci znělo i skandování „Vašek na hrad“. O své kandidatuře říkáte, že není na pořadu dne. Také jste řekl, že by se měli vyprofilovat kandidáti s odolností vůči atakům. Vidíte dva roky před volbami takového?

Žádného kandidáta na prezidenta neznám. Zním zájemce o prezidentskou funkci. A těch je habaděj.

Prezidentské ambice mají generál Petr Pavel, senátoři Pavel Fischer a Marek Hilšer, spekuluje se i o pražské vrchní státní zástupkyni Lence Bradáčové nebo Andreji Babišovi.

Dokázal byste si mezi nimi vybrat?

To jsou antiprezidenti. To jsou přesně ti zájemci, ti si ničím tento post nezasloužili. Z nich bych si nevybral.

Přijde tedy na pořad dne otázka vaší kandidatury?

Na pořad dne, kdy děláme tento rozhovor, zhruba dva roky před prezidentskými volbami, to nepřichází. Ale zcela jasně říkám, že mezitím bude dvakrát 365 dní a uvidíme, co se stane. Myslím, že tak to stačí.

Zdroj: <https://www.institutvk.cz/>